

POCSAINÉ Eperjesi Eszter

A Sárospataki Református Kollégium Múzeumának úrihímzéses úrasztali terítói

Régi magyar hímzések – úrihímzéses textíliák

Az úrihímzés kifejezést először a *Magyar Iparművészet* 1918. évi 21. számában írta le Divald Kornél, a *Régi magyar hímzések* c. közleményében, addig a régi magyar hímzések kifejezést használták. Az Iparművészeti Múzeumban ugyanebben az esztendőben rendeztek nagyméretű kiállítást, ahol a régi magyar hímzéseket mutatták be. F. Supka Magdolna is használta az úrihímzés kifejezést doktori értekezésében (*A magyar úrihímzés*. Budapest, 1938. 3. o.), így ennek átvétele megtörtént. Munkájában megállapítja, hogy az úrihímzéses textíliák ornamentikája rendkívül gazdag, kifejezésmódja sokrétű, érzelmi és lelki kivetítődése mélyreható.

A Sárospataki Református Kollégium Múzeuma értékes, gazdag úrihímzéses úrasztali terítőket őriz. Ezek a terítők református gyülekezeteinkből féltve őrzött kincsként kerültek a gyűjteménybe. Tekintsük át vázlatosan hímzéstörténetünket, hogy megérthessük ezeknek az úrasztali terítőknek jelentőségét, üzenethordozó szerepét.

A magyar hímzés kezdete István király idejére nyúlik vissza, felesége, Gizella királyné már hímző műhelyt tartott fenn. A zárdákban, főúri házaknál, a lányok, asszonyok legfontosabb munkája a hímzés volt. Az egyháznak szánt adományok gondos munkát és rengeteg időt kívántak. A főúri házaknál készítették a díszes kelengyéket. Az udvari élet pompáját emelő díszabroszok, jegykendők, szuperlátok, lepedőhímek, párnahajak gazdag hímzésekincset kaptak. Inventáriumok, hagyatéki leltárak is bizonyítják, hogy a „testi és ágyi ruhák”, azaz az öltözet és a lakástextíliák jelentős részét évszázadok óta díszítették hímzéssel. A református gyülekezetekben úrasztali kendőként, terítőként, úrvacsora osztáskor kehely és tányértakaróként használták az úrihímzéssel gazdagon díszített textíliákat. A lányokon és az asszonyokon kívül, már a kora középkortól hivatásos hímző mesterek is dolgoztak. A varró céhek legényei vándorlásaik során idegen országok hímzsmintáival is megismerkedtek. A 16. században Nyugat-Európában már mintakönyvek is forgalomban voltak. Ezek közül az egyik legkorábbi a Hans Schönberger kiadásában megjelent *Furm und Modelbüchlein* (Augsburg 1523) mintagyűjtemény. Az európai reneszánsz legkedveltebb mustrái így korán eljutottak Magyarországra. Hazánkban, a magyarság ősi gyökereiből kifejlődött mintakincs díszítő elemeiből, a nyugati és a keleti művészet hatásaiból fejlődött ki ez a sajátos magyar hímzés: az úrihímzés. Ez az újrafogalmazó magyar textildíszítő stílus a 16. század közepén alakult ki. A gondosan komponált, virágmotívumok ismétléséből álló, nyugalmat és eleganciát tükröző, aprólékos munkát igénylő díszítmények nem csak az egyházaknál, a királyi és fejedelmi udvarokban, főúri kastélyokban terjedtek el, de leegyszerűsített formájuk eljutott a polgárházakba, sőt a falusi néphez is. Míg a világi textíliák díszítése a divat igényei szerint gyorsabban változott,

a református egyház textíliáin ez a hímzésfajta a 18. század végéig élt. E hímzések nagy mennyisége, magyar jellege, művészeti értéke, később a népművészetbe történő átáramlása még inkább növeli értékét és művészettörténeti jelentőségét. Az úrihímzéses úrasztali terítők díszítményei szinte hiánytalanul megőrizték hazai hímző művészetünk három évszázadának történetét.

A református templomok úrasztali terítői az igényesség és a formadíszítmények csodálatos harmóniáját nyújtják. Leghangsúlyosabban a terítők sarkait díszítették, harmonikus virágbokorral, csigavonalban csavarodó virágos ággal. Az oldalakra vagy annak közepére általában hangsúlytalanabb virág került. Sokszor hímeztek a terítő közepére is, ez a rész hordozta leggyakrabban az ajándékozóra vonatkozó információkat, de ide varrták a bibliai idézeteket, az egyházi szimbólumokat is. A virágos mustrák, a feliratok és a ritkábban előforduló alakos ábrázolások (pelikán, szarvas, Isten Báránya), esetleg más címerálatok, ügyes szerkesztéssel egységes díszítményvilággá fonódnak össze.

Az úrasztali terítők egy része világi használatból került kegyes ajándékként az úrasztalára. Ezek közül több eredetileg jegykendő vagy fejkendő volt. Vannak közöttük török úrasztali terítők is.

A Sárospataki Református Kollégium Múzeuma több száz úrihímzéses úrasztali terítőt gyűjtött össze a 19. századtól napjainkig. Főúri asszonyok és polgárok, dúsgazdag és szegény emberek keze munkáját őrzik ezek a terítők. Látványosabb vagy szolidabb formában, gondosan kivitelezett vagy elnagyoltabb öltésekkel ugyanazt az adományozó gesztust és hasonló díszítő kultúrát tükröznek ezek a textíliák. A sárospataki gyűjtemény őrzi hazánk legrégebbi, évszámmal ellátott úrasztali terítőjét, amely a ragályi eklézsiáé volt, latin nyelvű felirata szerint Szász Anna ajándékozta a ragályi gyülekezetnek 1548-ban.

A sárospataki gyűjteményben őrzött úrihímzéses úrasztali terítők klasszikus példái annak a magyar hímzéstípusnak, amely sajátos magyar díszítőstílust tudott teremteni a reformációt követő évszázadokban. A virágos reneszánsz a három részre szakadt ország magyarságának lelkében hitet teremtett és a megmaradás reményességét őrizte.

Lorántffy Zsuzsanna és hímző műhelye

400 esztendővel ezelőtt 1616-ban kötött házasságot Lorántffy Zsuzsanna és I. Rákóczi György. Lorántffy Zsuzsanna méltó társa volt a férjének. A Rákóczi-Lorántffy uradalmakon gazdálkodott, nagyszerű családanya volt és példamutató keresztyén életet élt. Rákóczi György a következőket írta róla végrendeletében: *„Bizonyosságot teszek az Isten és az ő szent anygala előtt, mitől fogva az Úr Isten összehozott bennünket, se szebbet, okosbat, gazdagabbat s akármí dicséretre méltó személyt náladon kívül nem láttam, néztem, s hozzád igaz tökéletes szeretettel voltam. Köszönöm édesem, az te én hozzám való igaz szeretetedet is, ki mind jó s gonosz állapotomban hűségesen te hozzám bőségesen gemmutattál.”*

Lorántffy Zsuzsanna apja Lorántffy Mihály ónodi kapitány volt, édesanyja Zeleméry Kamarás Borbála. 1608-ban kerültek Sárospatakra, Zsuzsanna itt nőtt fel. A család örömét hamarosan gyász váltotta fel, mert Zsuzsanna nem volt még tíz esztendőös sem, amikor meghalt az édesanya. Apja újra nősült, Andrassy Katát vette feleségül, ebből a házasságból született Lorántffy Kata. Zsuzsanna és Kata kapcsolata életük folyamán nem mindig volt békességre igyekvő, úgy jellemezhetjük, hogy regénybe illő volt. Pár év múlva újra gyászt, szomorúságot kellett hordozniuk, meghalt a családfő, Lorántffy Mihály. Az árvákat Andrassy Kata nevelte. A tekintélyes vagyont öröklő Zsuzsannát, egy felső-magyarországi nagybirtokos, Rákóczi György jegyezte el, és 1616. április 18-án feleségül vette. Rákóczi Györgyöt 1630. december

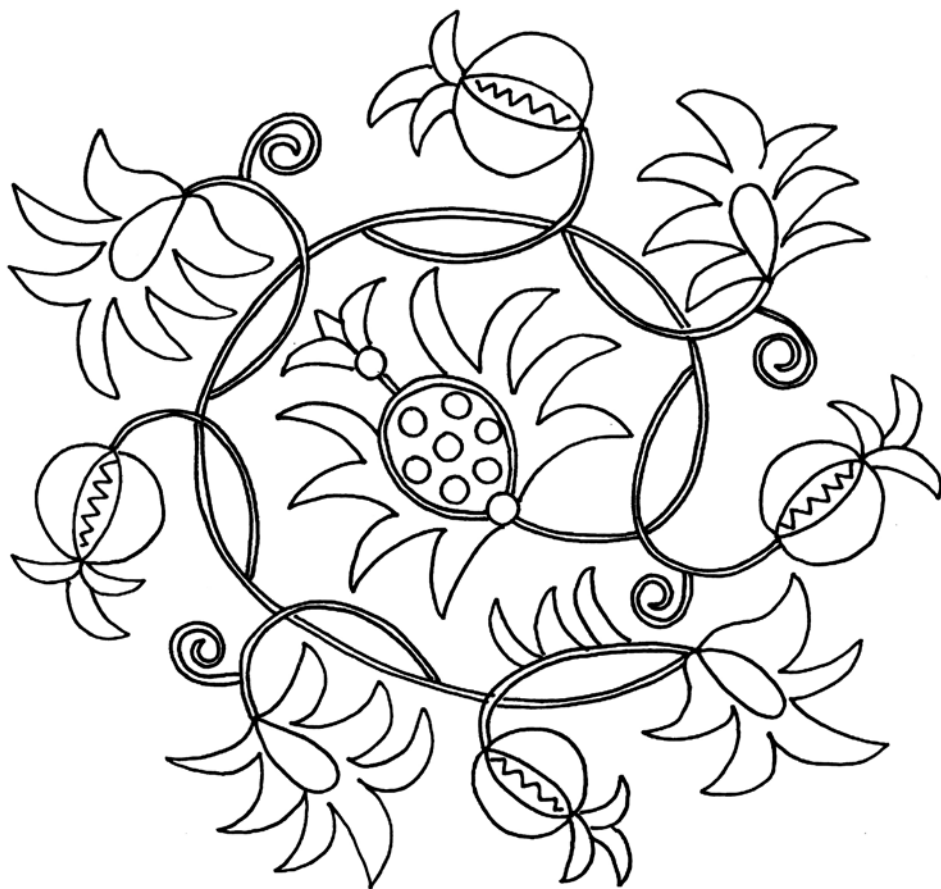

1-jén az erdélyi országgyűlés fejedelemmé választotta. Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszonyként is megállta helyét. Házasságukból hat gyermek született, de csak két gyermek érte meg a felnőttkort. A fejedelmi párnak gyakran kellett koporsó mellett megállni.

Lorántffy Zsuzsanna mindenben segítő társa volt férjének, gyermekeiknek jószágos, gondos édesanyja. Családi életük jellemzője, hitük megélése és gyakorlása. Udvari prédikátort tartottak, naponként olvasták a *Bibliát* és rendszeresen részt vettek a gyülekezeti istentiszteleteken. A fejedelemasszony 1608-ban Hanauban kiadott *Bibliát* használt. Ez a *Biblia* az 1590-es *Vizsolyi Biblia* Szenczi Molnár Albert által történt revideált kiadása. A fejedelemasszony *Bibliáját* itt őrizzük a pataki Nagykönyvtárban. A Nyizsnij Novgorodot is megjárt *Bibliát* nagy becsben tartjuk. Lorántffy Zsuzsanna kézírásával bejegyezve ezt olvashatjuk utolsó lapján: „*Ez előtt való két esztendővel kezdettem el elől ezt az Bibliát és az Újtestamentumot negyedikszor és végeztem el ma 13 március Anno 1638 kiért az én Istenemnek legyen áldott nagy neve és ismét ma kezdettem el az új testamentumot és egész életemet ez mellé kötelezem és kérem az én Istenemet ki elkezdette az jót bennem vigye véghez. Susanna Lorantffy.*”

Ltsz.: F.1959.35.

Református Egyház Sajóecseg

A fejedelemsasszony nemcsak olvasta a *Bibliát*, hanem össze is állított belőle egy idézetgyűjteményt: „*Moses es az prophetak, azaz az igaz keresztyeni vallásnak negyven öt ágazatinak Szent Irásbéli győzhetetlen bizonyághatéle*”. Lorántffy Zsuzsanna másik teológiai művéről Zoványi Jenő tudósít, az általa összeállított lexikonban, *A Szentlélek származása* címmel. Ennek a műnek csak a címét ismerjük, nem tudjuk, hogy nyomtatásban megjelent-e.

I. Rákóczi György és Lorántffy Zsuzsanna pártfogásukba vették a református gyülekezeteket, iskolákat. Anyagi támogatások mellett úrasztali edényeket, terítőket, szőnyeget adományoztak az eklézsiáknak. A család külön figyelmet fordított a pataki iskolára. A nemes ifjak számára internátust hoztak létre, az iskolákat gazdag könyvtárral gyarapították, ösztöndíjakkal támogatták a tanulókat, a nyomda is megkezdte a működését Sárospatakon. Itt tanított 1650–1654 között Comenius, a világhírű pedagógus.

1648-ban meghalt a szeretett férj, 1652-ben pedig elveszítette Zsigmond fiát. Ismét korporsók mellett kellett megállnia, mint számtalan alkalommal életében. Lorántffy Zsuzsanna életét Istentől kapott ajándéknak tekintette. Vallotta, hogy testi-lelki javait kötelessége Isten dicsőségére használni.

Végrendeletében a fiának, II. Rákóczi Györgynek a következő intelmeket hagyta örökül: „*Az nagy hatalmú Istenre s leked idvösségére kényszerítetek édes fiam, tiszta keresztyén vallásodban légy buzgó és állhatatos, azt minden istenes utakon s módokon elébb mozdítani igyekezzél. Gyermekeidet is abban neveljed és oktassad, kicsin koruktól fogvást Isten dolgainak megtanulására és az Ő szent tiszteletire szoktassad.*”

1660. április 18-án ért véget földi élete. Isten kegyelme megóvta attól, hogy megérje halálakor még életben lévő egyetlen fia, II. Rákóczi György hatalmának összeomlását és halálát. Fia másfél hónappal élte túl.

Lorántffy Zsuzsanna fejedelemsasszony szerepe kiemelkedő Sárospatak és Erdély történetében. Könyvkiadások, egyházi építkezések, iskolák támogatása, Comenius Patakra hozatala, híres „Gombos kertje”, hímvető műhelyének páratlan szépségű úrihímzéses úrasztali terítői arról tesznek bizonyosságot, hogy a fejedelemsasszony személyében hűséges pártfogóra tekint a református egyház. Szellemi, lelki és tárgyi hagyatéka, a magyar nemzet kincse.

Közismert, hogy a fejedelemsasszony udvarában hímvető iskola működött, ahol a főúri lányok megtanulhatták a különféle öltéstechnikákat, elsajátíthatták az úrihímzést. Itt nevelkedett Széchy Mária, a Murányi Vénusz is, 1625-ig. Név szerint ismerjük Lorántffy Zsuzsanna egyik hímvető asszonyát, Putnoki Klárát, aki Szemere Lászlónak, a későbbi Zemplén megyei alispánnak volt a felesége. A Sárospataki Református Kollégium Múzeuma hat darab úrihímzéses úrasztali terítőt és egy párnaveget őriz a Lorántffy hímvető műhely darabjaiból. Ezek közül kettő a fejedelemsasszony sajátkezű munkája.

Az úrihímzés mintakincse

A Sárospataki Református Kollégium Múzeumában lévő úrihímzéses úrasztali terítők díszítményei leggyakrabban növényi eredetűek. Ezek között fontos helyet foglalnak el a bibliai *növényi szimbólumok*. Az *állati ábrázolások*: Bárány (Agnus Dei), galamb, sas, szárnyas griff, oroszlán, pelikán, szarvas és a különféle madárábrázolások. Kedveltek a gyümölcsdíszítmények. Az *emberábrázolások* ritkák, többnyire az evangélisták az attribútumaikkal.

A *bibliai növények* közül leggyakrabban a gránátalma, a tulipán, a rózsza (rozetta) és a pálmalevél (palmetta) változatos ábrázolásai fordulnak elő a terítők motívumkincseiben. Az ornamentika sokoldalú formakincse gazdag érzelmi és lelki üzenettel bír. A virágbokrok mintakincseiben a növények gazdag pompával virágoznak: lilium, írisz, csillagvirág, búzavirág,

bogyók, makk, akáclevél, akantuszlevél, gyöngyvirág, és egyéb stilizált virágok. Gazdagon jelennek meg a gyümölcsök: ananász, szőlő, körte, füge. Jelentősek egyéb szimbólumok: szív, kehely, kéz, csillag, sákramentumok és heraldikai jelképként a címerpajzs.

A *gránátalma* a Szentföld egyik legszebb növénye, virága égőpiros, gyümölcse kissé lapított, eleinte lilás, később égőpiros vagy sárga, tetején egy kis csészelevéllel. Héja fás és kemény, belseje rekeszekre osztott, amelyben sok mag van. A gránátalma gyümölcséből pompás frissítő italt lehetett készíteni. Ez a szépséges, értékes és hasznos növény ősidők óta ismert, mint a bőségnek, a megújulásnak, a termékenységnek, a halhatatlanságnak a szimbóluma. A kertek igénytelen, pompázó dísnövénye, emellett gyógyászati hatása, alkalmazása is jelentős. Széles körben elterjedt ősi táplálék, festőnövény. Kosmetikai készítményekben az örök fiatalság gyümölcsékként tartották számon. A gránátalma művészeti díszítőelemként is gyakran jelenik meg. Templomok mennyezetének kazettáin, festett templomi berendezéseken, úrasztali edényeken, úrihímzések úrasztali terítők mintakincsében, viselettörténeti darabokon, kerámiákon, népi faragásokon, népi hímzéseken. A gránátalmát számon tartják a feltámasztás jelképeként is, az élet fáját gránátalmafának ábrázolták. Magjai sokasága a termékenység szimbólumát jelenti. A terméshéj érés után hónapok múlva száradás következtében felreped, s robbanásszerűen szórja szét a magokat, a gránátalma név erre utal. Az úrihímzésben a gránátalma egységes felületének fellazítására törekedtek. Ennek első fázisa, hogy a színezéssel három vagy öt részre tagolt gyümölcs cikkeit elválasztották. Azután a gránátalma külső kontúrja mozdult meg: karéjos vagy fogazott lett. Előbbinél a mandorla alakú középrész elvékonyodott, utóbbinál a két oldalrész vált keskeny, fogazott levéllé, a közép pedig tömör, geometrikus mintával varrottá. A gerezdek között szabadon maradt sávot gyakran pöttyesorok díszítik, a három gerezdre osztottnál éppen úgy, mint az ötgerezdesnél. A gránátalmát koronázó levelek a gyümölcs stílusához igazodnak.

A *tulipán* a liliomfélék családjába tartozó növényként szerepel a *Bibliában*. A magyar ornamentika legkedveltebb virága. Közismert, hogy a tulipán az egész Kárpát-medence összes magyar települési tájain díszítő motívum. Az úrihímzés mintáiban gyakran szerepel. Mindig az életnek, a földön túli életnek a jelképe. Az úrihímzések úrasztali terítők tulipánjai az örömet, az életbe vetett hitet, az örökélet reménységét sugározzák. Jelentik a termékeny anya ölet, a szülő nőt, a szeretetet sugárzó életadót, a szülés előtti állapotot, a termékenységet. Fontos megemlítenünk, hogy a katolikus egyházművészetben a szírmát hullató tulipán vanitas jelképként jelenik meg. Az elmúlásra, az élet mulandóságára figyelmeztet.

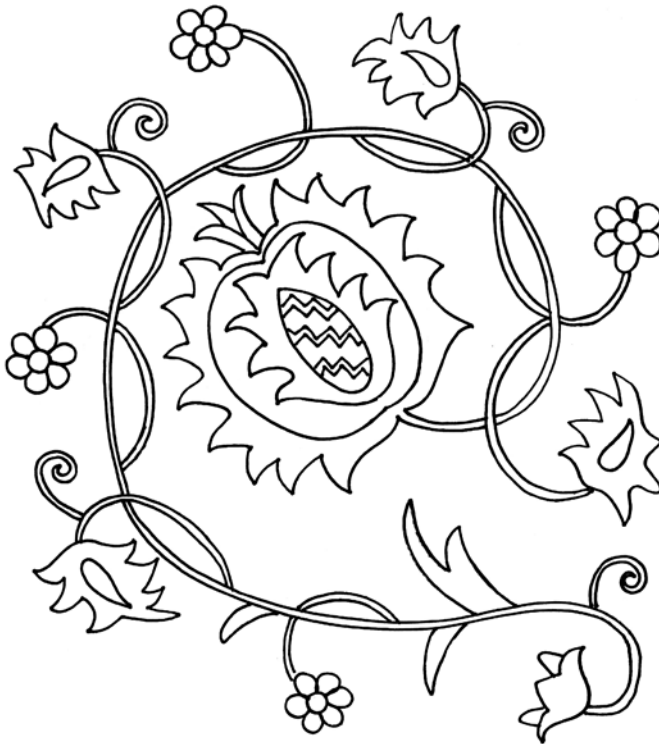
A *Bibliában* a *rózsának* sok fajtájával találkozunk: jerikói rózsza, damaszkuszi rózsza, koronás szellőrózsza, főniciai rózsza stb. Az *Apostolok cselekedetei* 12,13-ban említett kis cseléd lány neve Rózsza.

Az antik művészetben a rózsza jelképezte a szépséget, a szerelmet, a tisztaságot, a tavaszt és a nyarat. A középkorban Szűz Mária jelképévé vált, így kapta a nevét a rózsafüzér. A reformációtól ismeretes az evangélikusok szimbóluma, a Luther-rózsza. Az ötszírmű rózsza jelképezi a hitet, a szív és a kereszt a szeretetet és Krisztus érettünk történő kereszthalálát. A rozetta a rózsának stilizált formája. A kinyílt rózsát teljes kerekességében mindig szemben ábrázolták az úrihímzésben. Oldalnézetben történő ábrázolása csak a 18. századtól használatos. Rajza merev, sematikus, lehet egy vagy két szíromsoros. Egyik változata a küllős rozetta, amely onnan kapta a nevét, hogy a virágszírmok között kilátszó csészelevelek hegyes végei a virágnak küllős beosztást adnak. Használatos még a forgórózsza.

A *Biblia* sok helyen említi a *pálmafát* és a pálmalevelet. A Szentírás a leghasznosabb növénynek tartja. A kultusz tartozéka, a pálmaágak nélkülözhetetlenek a lombsátrak ünnepén, a pálmaág diadalmi jelvény. Szerepel díszítő elemként a jeruzsálemi templomban. Úgy is szá-

mon tartották, mint az élet fáját. Héber neve: Támár, gyakori női név. Ez a különleges növény komoly szimbolikus üzenetet hordoz. Megcsodálhatjuk Salamon templomának dombormű díszítésein, egyiptomi oszlopfőkön, úrasztali terítők és edények díszítő motívumain. A pálma levélformáját utánzó stilizált forma a *palmetta*. Ez nemcsak az ókori világ egyik közkedvelt díszítő motívuma, hanem napjainkig meghatározó eleme díszítő művészetünknek. Megtalálható honfoglalás kori tarsolylemezeinken, fém- és kerámia tárgyainkon, hímzéseinken. A pálmafa Református Egyházunk címerében az Agnus Dei (Isten Báránya) mögött látható. A pálma évszázadok folyamán hirdette, és jelképezi ma is az életet, a termékenységet, az anyaságot, a születést, az örök megújulást, az újjászületést. Hirdeti a győzelmet. A Biblia a pálmát mindig gazdag üzenethordozóként jeleníti meg, és a hozzákapcsolt bibliai igék minden ember számára lelki épülésre szolgálnak. A pálma erős növény, a vihar, szélvész sem tudja szétszaggatni, a keresztyén embert is lelki megpróbáltatások teszik erőssé, védetté az élet viharaiban.

A *liliom* az egyik legismertebb bibliai növény. Az *Ószövetségben*, és az *Újszövetségben* is több helyen olvashatjuk. Hóseás üdvpróféciájában a liliom azt jelenti, hogy Isten népének megkegyelmez, megbocsát, helyreáll a kapcsolat népével, hogy a nép újra kezdhesse életét. A liliomot az egyiptomi és az asszír kultúra egyaránt használta díszítőelemként. A fény és az élet jelképeként szerepel Salamon templomának díszítésénél. A görög-római kultúrkörben Diana és Juno istennőknek kedves virága, a nőiesség, az igaz szerelem, a tisztaság és a termékenység szimbóluma. A keresztyén szimbolikának is kedvelt növénye a liliom. A világosságnak, a tiszta életnek jelképeként jelenik meg. Gyakran, mint a szentek attribútuma. A hófehér liliom, mint

Ltsz.: F.2008.13. - sarokminta
Református Egyház Tomor

a szűzi tisztaság és ártatlanság jelképe a középkorban elsősorban Mária attribútuma. A művészetek minden ágában teret nyert. A heraldikának is fontos virága. Az úrihímezéses úrasztali terítők méltósággteljes, pompázó virága.

Isten Báránya Agnus Dei: a II.Móz.12. részében olvashatjuk az Egyiptomból történő kivonulás eseményeit. Isten Mózes által adott útmutatást Izrael népének, hogy minden család vágjon le egy bárányt a juhok vagy a kecskék közül. A vérrel hintsék meg az ajtó szemöldökfáját, hogy abba a házba az öldöklő angyal, aki elpusztította az egyiptombeli elsőszülötteket, ne menjen be. A húst süssék meg és fogyasszák el. Izrael történetében a szabadulás jelképe lett a „páska vacsora”. Az *Újszövetségben* Krisztus vált az áldozat jelképévé. „Ímé, az Istennek ama Báránya, aki elveszi a világ bűneit!” (János 1,29) Jézus a Jó Pásztor is, aki a tanítványokat bárányokként küldi a farkasok közé. Az őskeresztyéneknél Isten Báránya kedvelt jelkép volt. A keresztyénség nyugati ágában a bárányt, mint szimbólumot megtartották, és gyakran alkalmazták, énekeltek is az Agnus Dei-t. A lépegető bárány zászlót tart a lábával, ez azt jelenti, hogy fontos a keresztyén embernek a hitben előrehaladni. A Bárány hátrafordul, figyel, hogy a nyáj követi-e, biztonságban van-e. Református Egyházunk címerében központi helyen van a zászlós Bárány. Az Agnus Dei szimbólumot a népművészet is alkalmazza. Könyvek címlapján, pecséteken, úrasztali edényeken és terítőkön is ábrázolták. Lorántffy Zsuzsanna fejedelemsasszony és Árva Bethlen Kata terítőin Isten Báránya tükrözi az adományozó hitét, imádságos lelkületét, ajándékozó kedvét és egyházához való hűségét.

A *pelikán* a protestáns egyházművészet egyik legelterjedtebb jelképe. „Hasonló vagyok a pusztai pelikánhoz” – olvassuk a 102. zsoltár 7. versében. A kétségbeesett, nyomorult ember imádkozik ilyen szavakkal, aki életét kilátástalannak látja. A pelikán eredeti héber neve hányót, öklendezőt jelent. A pelikánfiókák az anyjuk begyének bőr hártyszacskjából visszaoöklendezett táplálékot eszik. A középkori keresztyén szimbolikában vált a fiait saját vérével tápláló pelikán Jézus Krisztus jelképévé. Krisztus áldozatára utal, ahogy a pelikán óvja, védi kicsinyeit, és életét adja értük. Református elődeink gyakran ábrázolták a pelikánt templomi mennyezetkazzettán, szószékkoronán, úrasztali edényeken és terítőkön. Általában három fiókéval, de előfordult két fiókéval történő ábrázolása is. A misztótfalusi gyülekezet 1650-ből származó úrasztali terítőjére ezt a feliratot hímezte készítője: „Az Úr Jézus Krisztus az igaz pelikán, ki megeleveníti a mi lelkünket az örök életre. Amen.”

(Olvasóink figyelmébe ajánljuk A Pataki Iskolamúzeum Gyűjteményei sorozat Pocsainé Eperjesi Eszter és Rádainé Bodnár Katalin által írt és összeállított köteteit, amelyek a sárospataki Hernád Kiadó gondozásában 2014–2016 között jelentek meg: I. „Legyen kedves az Úr előtt ez ajándék...” A Sárospataki Református Kollégium Múzeumának úrihímezéses úrasztali terítői. II–III. Mintakönyv. A Sárospataki Református Kollégium Múzeumának úrihímezéses úrasztali terítőiről készített mintarajzok (1–2. kötet). IV. Az úrihímezés motívumkincseinek üzenetei. A Sárospataki Református Kollégium Múzeumának úrihímezéses mintakincsei. V. Török hímezésű úrasztali terítők a Sárospataki Református Kollégium Múzeumában. A kötetek címlapjait lásd lapunk hátsó belső borítóján.)

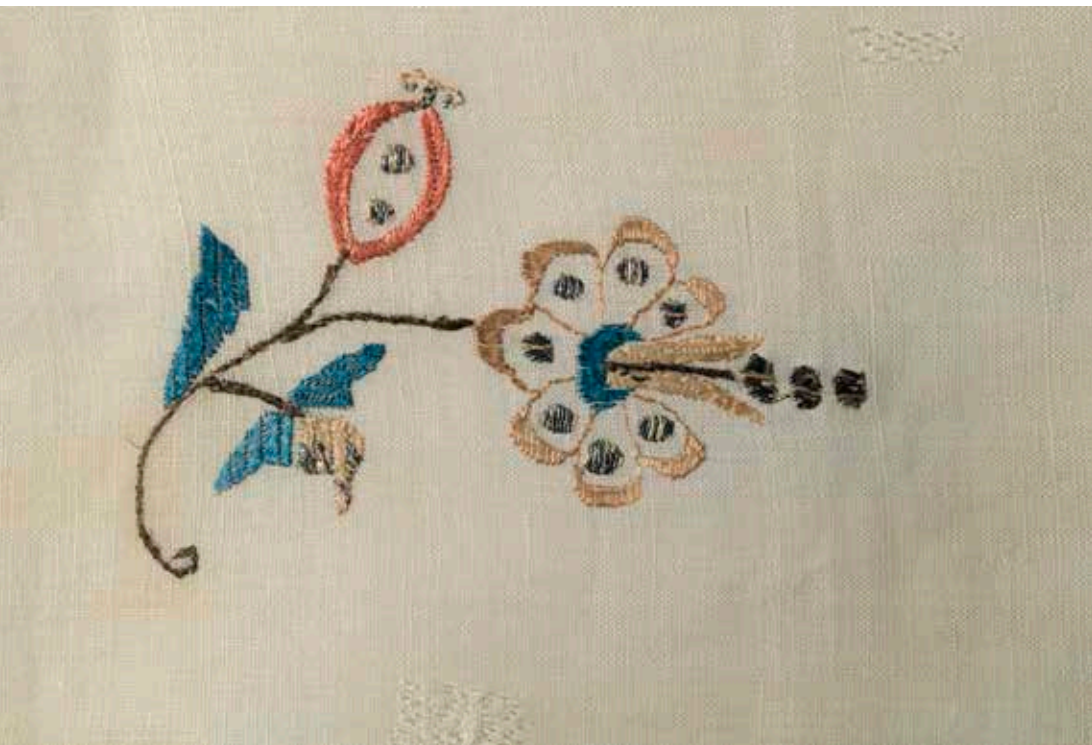

Úrasztali terítő: Ltsz.: F.1975.12.
Felvidék, 17. század.Református Egyház Szepsi.
Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony terítője.

Ltsz.: F.1981.9. - szórtminta
Református Egyház Sátoraljaújhely

Úrasztali terítő: Ltsz.: F.1981.9.
Református Egyház Sátoraljaújhely.

Ltsz.: F.1981.9. - szórtminta
Református Egyház Sátoraljaújhely

Úrasztali
terítő:
Ltsz.: F.1981.9.
Református
Egyház
Sátoraljaújhely.

Úrasztali terítő: Ltsz.: F.1981.20.
Református Egyház Sátoraljaújhely.

Úrasztali terítő: Ltsz.: F.1981.20.
Református Egyház Sátoraljaújhely.

Úrasztali terítő: Ltsz.: F.1882.3.
Felvidék, Kassa 1658.
(a terítő szélén található
virágbokor)

Úrasztali terítő: Ltsz.: F.1882.3. Felvidék, Kassa 1658.

Úrasztali
terítő:
Ltsz.:
F.1882.3.
Felvidék,
Kassa 1658.
(a címer-
pajzs körül
található
virágbokor)

Párnavég (részlet)
Itsz.: F.1986.61.
Bottyán János hagyaték
(sorminta - részlet)